

Til Økonomiudvalget

14-11-2016

AFLÆGGERBORDET

Sagsnr.
2016-0384144

Orientering om besvarelse af henvendelse fra Danwatch vedr. Palæstina-selskaber i porteføljen i kommunens investeringsforening

Dokumentnr.
2016-0384144-1

Sagsbehandler
Hans M.S. Christensen

Danwatch har tidligere lavet undersøgelser af bl.a. kommuners og investeringsforeningers investering i selskaber i de besatte Palæstinesiske områder.

Danwatch undersøger nu ”*danske kommuners investeringspolitik ift. virksomheder med forbindelser til ulovlig aktivitet og/eller menneskerettighedskrænkelser i de besatte palæstinensiske områder.*”

I den forbindelse har Danwatch rettet henvendelse til Københavns Kommune, Økonomiforvaltningen (ØKF) ad flere omgange:

1. ØKF har på anmodning fra Danwatch d. 21/9 2016 sendt oversigter over de selskaber, der indgår i porteføljen i kommunens investeringsforening pr. august / september 2016.
2. ØKF har d. 10/10 2016 svaret på skema vedr. kommunens investeringspolitik og aktivt ejerskab
3. Danwatch har d. 3/11 og 4/11 bedt ØKF svare på en række spørgsmål vedr. syv konkrete virksomheder, der indgik i kommunens portefølje august/september 2016, og som Danwatch mener er problematiske. Spørgsmålene drejer sig om følgende syv selskaber:
 - Caterpillar Inc.
 - Expedia Inc.
 - Hertz Global Holdings Inc.
 - Motorola Solutions Inc.
 - PayPal Holdings Inc.
 - Priceline group Inc
 - General Mills

Henvendelsen med spørgsmål fra Danwatch fremgår af bilag 1. Oprindeligt var det kun de første seks selskaber, der blev spurgt til. I en efterfølgende mail bad Danwatch også om, at der blev svaret på spørgsmål vedr. General Mills.

ØKF har pr. mail svaret Danwatch med følgende ordlyd:

”Kære Hanan Chemlali

Tak for dine mails.

Center for Økonomi

Rådhuset, 2. sal, 39
1599 København V

E-mail
HMSC@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800206

Du har bedt Københavns Kommune om at svare på en række spørgsmål vedr. nedenstående syv selskaber, der var en del af porteføljen i Københavns Kommunes investeringsforening august/september 2016:

- *Caterpillar Inc.*
- *Expedia Inc.*
- *Hertz Global Holdings Inc.*
- *Motorola Solutions Inc.*
- *PayPal Holdings Inc.*
- *Priceline group Inc*
- *General Mills*

Københavns Kommunes etiske investeringspolitik bygger på FN-konventioner og andre anerkendte normer og standarder. Den gælder også for virksomheder, der opererer i konfliktområder.

Der foretages en overvågning af selskaber i regi af kommunens investeringsforening på basis af screening fra et uafhængigt screening-selskab, Ethix.

Processen for negativlistning er en løbende screening. Den omfatter også løbende fakta-tjek og dialog med selskaber. Såfremt et selskab overtræder den etiske investeringspolitik og den dialog som investeringsforeningen og screening-selskabet fører med det pågældende selskab ikke fører til ændringer, bliver selskabet negativlistet. Herefter bliver Københavns Kommune orienteret om negativlistningen.

Københavns Kommune har på den baggrund negativlistet en række selskaber, herunder også selskaber, der opererer på en uacceptabel måde i de besatte palæstinensiske områder.

Der offentliggøres kun navne på selskaber, som er blevet negativlistet. Det offentliggøres således ikke, hvis eksempelvis der finder en dialog sted med et selskab. Derfor kan der ikke svares på detaljerede spørgsmål vedr. de syv konkrete selskaber.”

Der sker en opdatering af negativlisterne to gange om året, sædvanligvis februar og august. Den næste opdatering forventes således at foreligge februar 2017 og vil indgå som bilag til ”Københavns Kommunes finansielle strategi og risikopolitik”, der forventes at blive forelagt Økonomudvalget i juni 2017.

3. november 2016

Kære Københavns Kommune,

Tak for jeres svar på vores spørgsmål 7. oktober om jeres om investeringer i virksomheder med forbindelser til ulovlige israelske bosættelser, checkpoints, separationsmuren og/eller udvinding af naturressourcer i de besatte palæstinensiske områder. Denne igangværende undersøgelse er en opfølging på vores tidligere undersøgelser Forretning på forbudt land fra 2012 og 2014.

Vi har foretaget en screening af jeres senest offentliggjorte investeringsportefølje baseret på vores research af virksomheder, hvis forretning og adfærd fremstår problematisk ift. UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGPs). Specifikt ift. jeres nuværende investeringer drejer det sig om:

1. **Caterpillar Inc.**
2. **Expedia Inc.**
3. **Hertz Global Holdings Inc.**
4. **Motorola Solutions Inc.**
5. **PayPal Holdings Inc.**
6. **Priceline group Inc**

Er I pt. engageret i dialog med andre virksomheder end de nævnte på baggrund af forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?

Vi vil bede jer svare på en række spørgsmål om jeres investeringer i hver af disse virksomheder:

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret¹ i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence². Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatchs research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?

¹ I henhold til humanitær folkeret, OECD's retningslinjer for multinationale selskaber og UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

² <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/OPTStatement6June2014.pdf>

9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

I skal være opmærksomme på, at svar/ikke-svar vil danne grundlag for en sammenligning, ligesom svar/ikke-svar vil indgå i og blive citeret i rapporten. **Deadline for svar er tirsdag d. 15. november, og den vil ikke blive forlænget. Skulle denne periode mod forventning ikke være tilstrækkelig til at svare på vores spørgsmål, bedes I kontakte os hurtigst muligt.**

Vi forventer publicering omkring december/januar og vil notificere jer to dage før udgivelse.

Vi har inkluderet vores research på de specifikke virksomheder. Vi har også henvendt os direkte til virksomhederne selv og afventer svar.

Det udfyldte spørgeskema sendes til hc@danwatch.dk senest 15. november 2016.

Hvis I har spørgsmål, er I velkommen til at kontakte journalist Mikkel Bahl på mb@danwatch.dk eller tlf. 2622009

**Caterpillar Inc.
(U.S.)**

Caterpillar Inc. er en amerikansk producent af byggemaskiner, som længe har været i søgelyset for at levere produkter til den israelske hær. Helt tilbage i 2004 anbefalede Human Rights Watch Caterpillar at indstille salget af maskiner til den israelske besættelsesmagt, fordi deres bulldozere var "det primære våben til nedrivning af palæstinensiske hjem, landbrug og infrastruktur i strid med krigens love."³⁴ Caterpillar maskiner har også været anvendt til konstruktionen af den ulovlige separationsmur, bosættelser, bosættelsesinfrastruktur og afspærringer, der begrænser palæstinenserens bevægelsesfrihed.⁵

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatchs research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

³ <https://www.hrw.org/news/2004/11/21/israel-caterpillar-should-suspend-bulldozer-sales>

⁴ <https://electronicintifada.net/blogs/ali-abunimah/israel-uses-caterpillar-equipment-apparent-extrajudicial-killing>

⁵ <http://www.whoprofits.org/company/caterpillar>

Expedia Inc. er en online rejseudbyder med lokale afdelinger i mere end 70 lande. **Expedia** ejer bl.a. **Hotels.com**, der udbyder hoteller i bosættelser på det besatte Vestbredden, blandt andet Almog Kibbutz Hotel og Kalia Kibbutz Holiday Village ved Det Døde Hav.⁶⁷

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatch's research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

⁶ <http://www.expediainc.com/expedia-brands/>

⁷ <https://da.hotels.com/co10233081/hoteller-i-israel/>

 <p>Dollar Thrifty Automotive Group, Inc.</p> <p>Hertz Global Holdings, Inc. (U.S)</p>	<p>Hertz biludlejning er gennem sit ejerskab af Thrifty Car Rental forbundet til den israelske biludlejningsvirksomhed Albar, der har en filial i den ulovlige bosættelse Modi'in Illit.⁸⁹</p>
---	---

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatch's research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

⁸ <http://investigate.afsc.org/company/hertz-global-holdings-inc>

⁹ <https://rental24h.com/israel/modiin-illit/thrifty>

**MOTOROLA
SOLUTIONS**

**Motorola Solutions Inc.
(U.S)**

**Ekkluderet af:
Nykredit Invest**

Motorola Solutions Inc. er et amerikansk selskab med speciale i sikkerhed, mobile computere, digitale radion systemer og infrastruktur for trådløse kommunikationsnetværk. Motorola Solutions' israelske afdeling, **Motorola Solutions Israel**, var selskabets første afdeling uden for USA. Motorola Solutions Israel udvikler og leverer avancerede kommunikations- og sikkerhedsservices til statslige og private sikkerhedsagenturer i Israel og resten af verden.¹⁰ Blandt andet det virtuelle hegn MotoEagle, som selskabet i mere end ti år har drevet i 47 israelske bosættelser og langs separationsmuren. Motorola Solutions Israel leverer internet til **Israel Railways**, der efter planen næste år åbner toglinjen A1, der skærer ind over Vestbredden.¹¹

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatch's research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

¹⁰ https://www.motorolasolutions.com/en_us/about/careers.html#locations

¹¹ <http://whoprofits.org/company/motorola-solutions>

**PayPal
(U.S)**

Paypal er en amerikansk udbyder af online betaling og pengeoverførsler. Via sit samarbejde med israelske banker tilbyder Paypal israelske borgere i ulovlige bosættere på Vestbredden sin service mens palæstinensere på Vestbredden ikke har mulighed for at bruge tjenesten.^{12 13}

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatch's research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

¹² <http://www.parliament.uk/edm/2016-17/416>

¹³ <https://motherboard.vice.com/read/palestinians-say-they-need-paypal-but-paypal-isnt-interested>

Priceline Group

**The Priceline Group Inc.
(U.S)**

Bookings.com er en del af The Priceline Group Inc. som udbyder rejser, restaurant reservationer og andre relaterede tjenester.¹⁴ Bookings.com udbyder hoteller og værelser i ulovlige bosættelser på det besatte Vestbredden, blandt andet Tekoa Lodge i Tekoa, Nof Canaan i Kfar Adumim, Almog Kibbutz Hotel, Kalia Kibbutz Hotel, Metsoke Dragot Hotel, Hasmonean Room Apartment i Modi'in Illit og Nofei Yarden i Mitzpe Yeriho.¹⁵

1. Er I enige i, at virksomheden enten forårsager, medvirker til eller er forbundet til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvad har I gjort for at undersøge virksomhedens aktiviteter eller forbindelser til negative menneskerets-effekter og/eller overtrædelser af den humanitære folkeret i de besatte palæstinensiske områder nærmere (due diligence)?
3. Ifølge OHCHR's arbejdsgruppe med særlig fokus på UNGP's i Israel og de besatte palæstinensiske områder er virksomheder forpligtet til særlig grundig (enhanced) due diligence. Har I foretaget særlig grundig due diligence i forbindelse med jeres investering i virksomheden?
4. Har I i jeres due diligence fundet noget omkring virksomhedens forretning eller adfærd, der giver anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
5. Har I indgået i dialog med virksomheden og udtrykt bekymring over problematiske forbindelser til de besatte palæstinensiske områder?
6. Giver Danwatch's research anledning til at indgå i dialog med virksomheden?
7. Hvis I har dialog med virksomheden - søger I at få virksomheden til at efterleve UNGPs og/eller OECD's retningslinjer for Multinationale Selskaber i den konkrete situation?
8. Hvor lang tid vil I give virksomheden til at bringe sin virksomhedsadfærd i tråd med UNGPs og den humanitære folkeret i den konkrete situation?
9. Har I redegjort offentligt for jeres strategi og indsats for at påvirke virksomheden til at efterleve den humanitære folkeret og UNGPs?
10. Er der noget I ønsker at tilføje?

¹⁴ <http://www.pricelinegroup.com/booking-com/>

¹⁵ <http://www.booking.com/>